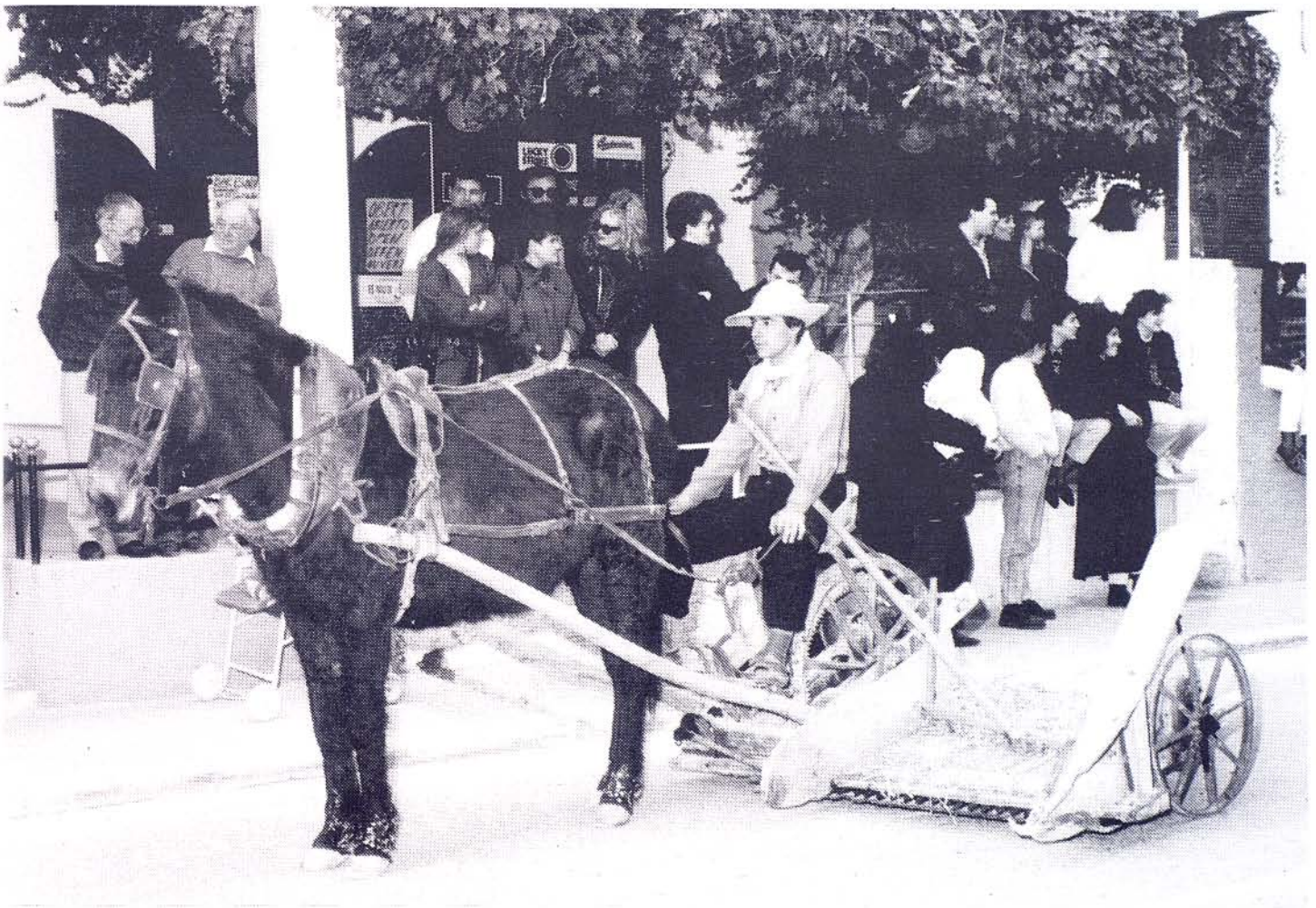

ES MOLÍ NOU

VILAFRANCA, GENER 1992 - NÚMERO 62

FESTES PASSADES, COQUES MENJADES

■ ES TRENCA LA RATXA DE
12 PARTITS SENSE CONEIXER
LA VICTORIA

■ UN NOU CENTENARI A
LA VILA: L'AMO EN PERE
LLUENT

■ PERE LLULL ARRIBA AL
VILAFRANCA

Hi ha un refrany que diu «poble petit, llengua llarga». I Vilafranca no és que sigui molt petit, però sa llengua llarga si que la té. Aquest xerrim-xerram no acaba mai, i essent realistes, no acabarà mai. Que si aquest xerra d'aquell, que si s'altre dels demés... sempre igual.

I la gent pot dir: «Això fa poble», i si, és veritat, hi ha unes costums que fan poble, que fan que tothom es conegui, que es sapsin les bufes dels altres.

Damunt «Es Molí Nou» se n'ha xerrat molt, a lo millor massa. Que si falten coses de poble, que si els esports, que si allò altre...

Tot poden ésser crítiques, i el millor és que poden ésser constructives. Ara que hi ha coses que se senten que no saps com catalogar-lo.

No saps si és blanc, negre o de quin color és. Criticar una cosa, en aquest cas sa revista, està més que aprovat, que l'ataquin, sense raó, és bufar allà on cou.

L'altre dia es va presentar una queixa, com mentre no sortien tots els morts que hi havia a la vila, donant per suposat que aquí, a la revista, fèiem una triadella un poc macabra, relacionant-la amb el que a la vila més cou, el partit popular i els socialistes de Mallorca.

Voldríem esclarir aquest embull, perquè quedi clar d'una vegada per totes. Resulta que quan una persona mor a la vila queda registrat al llibre de defuncions de la vila, mentre que si mor a Ciutat queda registrat allà. Nosaltres ens dirigim a aquest llibre per saber les defuncions del mes. Els morts a Ciutat i enterrats a la vila, queden registrats al llibre d'entrades al cementiri, llibre que pel contrari no havíem consultat mai.

Per això, i sense cap mala intenció, demanam disculpes als familiars de la gent que qualque dia s'hagui trobat amb aquesta situació o s'hi pugui trobar.

La Redacció

«ES MOLÍ NOU»

Publicació mensual de
l'Obra Cultural Balear
de Vilafranca

Depòsit Legal
PM: 366 - 1986

Edita:
Obra Cultural Balear
de Vilafranca

Coordinen:
Margalida Bauzà
Cati Rosselló
Bàrbara Sansó

Redacció i col·laboradors:

Andreu Bauçà
Francesc Amengual
Joan Barceló
Joan Jaume
Bartomeu Català
Biel Monserrat
Jaume Nigorra
Miquel Capellà
Jaume Sansó
Pere Fons
Col·legi Públic
Pere Garí
Brosio, Ambrosio
Bernat Estrany
Gabriel Gelabert
Joan Jaume
Televisió Vilafranca
Damià Agustí
Miquel Barceló

Impreses a: Informacions Llevant, S.A.
Passeig Ferrocarril, 1. Tel. 55 03 28
07 500 Manacor

Els articles publicats en aquesta
revista sols expresen l'opinió
dels seus autors

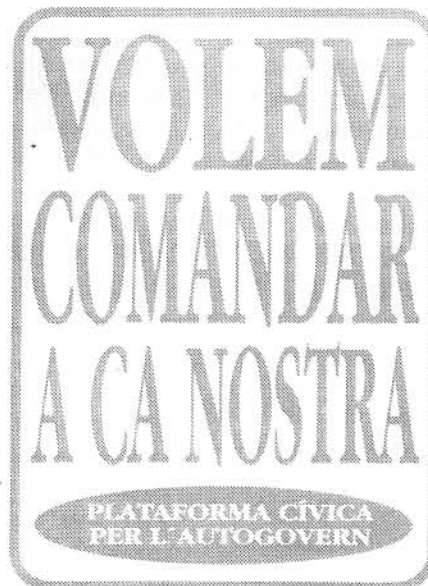
L'Ajuntament aprova una moció sobre l'autodeterminació

En el darrer punt de l'ordre del dia de la sessió extraordinària del ple del passat 30 de desembre, es va aprovar una moció sobre el dret a l'autodeterminació. La proposta fou presentada pel grup de govern, PSM. El PP, sense presentar text alternatiu al proposat es mostrà contrari i en boca de Sebastià Barceló aportà objeccions a la proposta llegida pel batle.

En el text de la moció aprovada «s'accepta i reconeixen els drets nacionals, i entre ells el dret al lliure exercici de l'autodeterminació, de totes les nacions del món i en especial aquelles que no tenen estat». Així mateix, declara que «Mallorca forma part, amb les Illes Balears, Catalunya, País Valencià i el Rosselló, d'una realitat nacional que es denomina Països Catalans, que conformen una identitat pròpia i diferenciada, no sols culturalment, sinó també històricament, geogràfica, social i econòmica, i que tenen tot el dret a l'autodeterminació per poder aconseguir, si el poble així ho decideix, les màximes cotes d'autogovern i de plena sobirania».

«Això és impossible». Amb aquesta frase el que fou regidor de cultura amb el PP, Sebastià Barceló, contestà a la petició del PSM de què aquest grup recolzàs la moció sobre l'autodeterminació. La frase del regidor del PP provocà cert rebombori entre el públic assistent al ple, fer que causà una certa crispació al concejal Barceló que en aquells moments in-

tervenia per a replicar la moció del PSM. Barceló, referint-se a les rialles del públic digué que «cada un és lliure d'opinar el que vulgui i ha d'esser respectat». Més endavant comentà que el seu partit era més partidari de sol·licitar de Madrid les transferències de totes les competències a la Comunitat Autònoma. Al referir-se a la situació que s'ha viscut en determinats països de l'Est d'Europa, Barceló apuntà que «no es comparable a la situació que viven les diferents comunitats d'Espanya» per acabar dient que la «proposta sobre l'autodeterminació no té cap

base». El batle seguidament demanà si tenia un text alternatiu que presentar a la seva proposta, però Barceló contestà que no. Joan Bauzá, acabada l'exposició de la postura del

PP, llegí un segon text en el que es convidava als presents a una «reflexió» sobre el que realment significa el reconeixement del dret a l'autodeterminació.

A l'hora de votar la moció el regidor de PP, Sebastià Barceló, es disponia a aixecar el braç quan el batle sol·licità la declaració de vots en contra, però a l'adonar-se de què ni el número U de l'oposició, Joan Nicolau, ni Tomeu Morlà feien cap gest en aquest sentit optà per la passivitat a l'espera què els seus companys es pronunciassin. Al final el PP es va abstenre. Finalment els set concejals del PSM aprovaren el text i el nombrós públic assistent aplaudí l'aprovació de la moció.

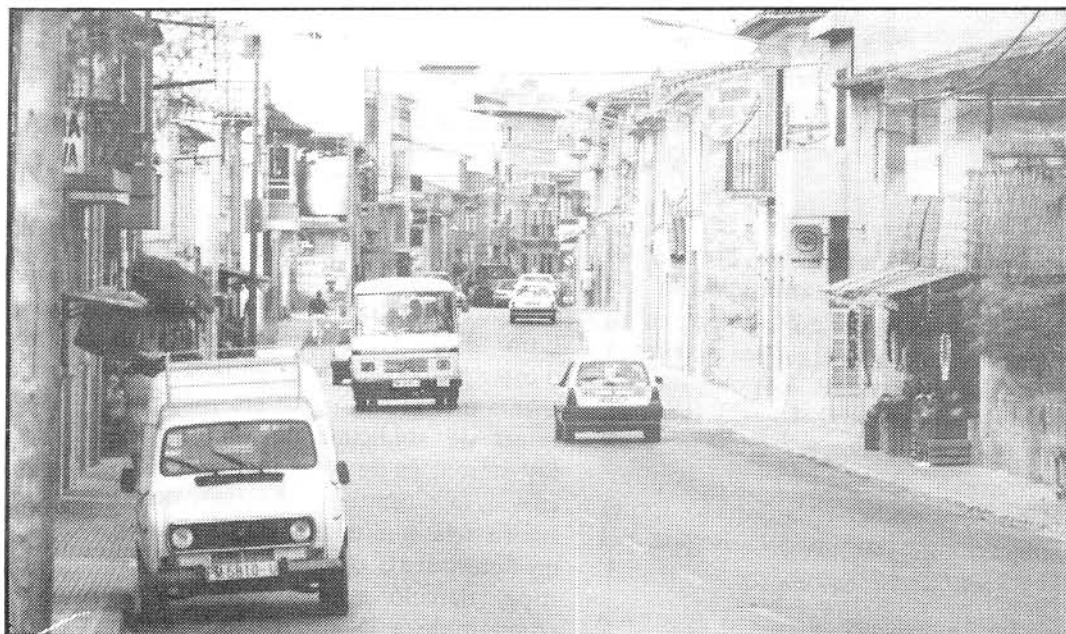
A un altre punt de l'ordre del dia, s'acordà subvencionar al GOB amb 15.000 pessetes i assignar els dies 17 de gener i 4 de desembre com a festes locals.

Pel que es refereix a les comunicacions de la batlia sobre la tramitació actual de temes d'interès públic, el regidor d'Obres, Tomeu Oliver, informà al ple que l'asfaltat dels carrers del sector A del clavegueram començarien a mitjans del mes de gener, «suposant que l'estat de compactació de les síquies sia òptim». També es donà compte què el CIM havia aprovat donar ajuda tècnica per als projectes de l'asfaltat del sector C, i que el projecte de reforma al Saló Parroquial havia estat denegat per a 1992.

Miquel Barceló

Va esser atropellat a la carretera el 28 d'abril de 1988 mentre jugava a l'acera

El nin Joan Pasqual rebrà 90 milions d'indemnització per l'accident que li impedeix caminar

La secció segona de l'Audiència Provincial ha estimat en els seus aspectes fonamentals l'apel·lació interposada per Joan Pasqual Requena Mir contra la sentència del 22 de març de 1990 pel aleshores jutge substitut del Jutjat de Primera Instància e Instrucció número Tres de Manacor i en conseqüència ha concedit, amb diverses clausules reguladores, una indemnització per un valor total de 90 milions de pessetes al fill de l'apel·lant Joan Pascual Requena Sureda, que el 24 d'abril de 1988 resultà atropellat per un cotxe mentres jugava damunt l'acera, davant ca seva, a la carretera. Com a conseqüència de l'accident, el menor sofreig paràlisi irreversible a les seves extremitats inferiors.

A la sentència del 22 de març de 1990 el jutjat de Manacor absolgué al conductor del cotxe Antoni Caimari Company i ordenà que es dictàs un auto executiu de quantitat màxima —una indemnització menor regulada per la llei per a casos que es consideren fortuïts— en benefici de Joan Pasqual Requena Sureda.

L'Audiència Provincial en la seva resolució definitiva considera fonamentals les proves testificals aportades: la versió contradictòria del conductor, sobre les seves responsabilitats penals decideix no pronunciar-se en aquest judici de faltes. En canvi sí decideix condemnar a Antoni Caimari Company i solidàriament a la seva companyia de seguros «Mare Nostrum», al pagament total de 90 milions que han d'esser entregats als pares del menor.

Aquesta quantitat ha estat depositada en una compta bancària a nom del nin i és administrada pels seus pares als quals se'ls entregaran quatre milions per cada any que ha passat des de la data de l'accident. La resta serà entregada al lesionat de manera definitiva si sobreviu vint anys des de la data de l'accident.

De la cifra global s'aniran trent igualment les quantitats necessàries per a l'adequada assistència sanitària de Juan Pasqual Requena Sureda i per a donar-li qualsevol tractament que la seva finalitat sia «recobrar la salut en la mesura que sia possible quan els avanços de la ciència i la tècnica ho permetin».

La jornada del 24 d'abril de 1988 resultà fatal pel nin Joan Pasqual Requena Sureda. Sobre les 14'15 hores d'aquest dia, el petit Joan jugava sol damunt la acera de ca seva mentres la seva mare i una tia estaven dins la coxera fent pastes. El nin fou atropellat pel cotxe conduït per Antoni Caimari. El mateix conductor el recollí i l'entregà a la seva mare. En principi els familiars no li donaren massa importància al fet. Ingressat el nin a Son Dureta, se li diagnosticà traumatisme craneal, ferides incises facials i contusions i erosions vàries en cara i membres, tot de pronòstic lleu, però a les 48 hores s'instaurà un quadre de paraplexia de naturalesa irreversible. Per a la curació parcial del nin es necessitaren 450 dies (DM-05-01-92).

Cita prèvia per a consultes mèdiques

Des del passat 2 de gener el centre sanitari local compta amb una auxiliar administrativa coincidint amb la implantació del programa cita prèvia per a consultes amb el facultatiu. Així, es va informar en el ple del passat 30 de desembre pel regidor de Sanitat, Bartomeu Barceló. D'aquesta manera les persones que desitgin anar a la consulta mèdica podran demanar hora fins a les 9'30 de matí del mateix dia, i d'aquesta hora fins a les 3 de l'horabaixa per a consultes del dia següent. La contractació del personal auxiliar administratiu és per quatre mesos. Segons Barceló l'ajuntament de Vilafranca sols aportarà el 25% de les despeses de personal i el resta ho pagarà l'Insalud.

L'aigua potable arriba a zones rústiques

El tema que suscità més debat en el darrer ple de 91 fou el referent al permís municipal a uns quants veïns de la zona de son Pere Jaume, que limita amb el casc urbà però que està qualificada com a zona rústica. El PP criticà que l'aigua potable es pugui utilitzar en petits horts. Tomeu Morlà, del PP, demanà al regidor d'obres, Tomeu Oliver, si tenia qualque document firmat a l'Ajuntament pel qual es concedeix autorització als propietaris dels solars a connectar la xarxa d'aigua potable. Oliver contestà negativament. Morlà que deixà clar que no estava en

contra d'aquest servei, advertí que aquesta concessió seria un precedent per a propietaris d'altres zones rústiques pròximes al casc urbà. Oliver, replicà que el projecte havia estat promogut i sufragat pels interessats i que si sortien altres interessats s'estudiaria la seva proposta. Tomeu Oliver va retreure a Morlà la seva postura «ja que quan es projectà el camp de golf de Sant Martí, el PP estava disposat a cedir l'aigua potable per a regar desenes de quarterades i ara vos queixau perquè les tuberries arriben a uns solars de varis quartons d'extensió».

Normalització cavallers; normalització!

L'Ajuntament de Vilafranca no està a l'altura que pertoca pel que fa, entre altres qüestions, a la normalització lingüística. Tots o quasi tots els regidors, es refereixen a VILAFRANCA i no a VILAFRANCA al fer menció del nostre i seu poble. Però la cosa no s'atura ací. Amb molt bon criteri la Policia Municipal està avisant als conductors que infringeixen el Còdig de Circulació, però ho han de fer amb notificacions escrites en castellà. Resulta curiós veure com un Ajuntament on hi governen els primers en defensar la llengua, a aquestes altures estiguem per segons quines petenes. Normalització cavallers, normalització.

AYUNTAMIENTO DE VILAFRANCA

POLICIA MUNICIPAL

HORA 12'50

CALLE STA. BARBARA

SEÑOR CONDUCTOR DEL VEHICULO P.M. A

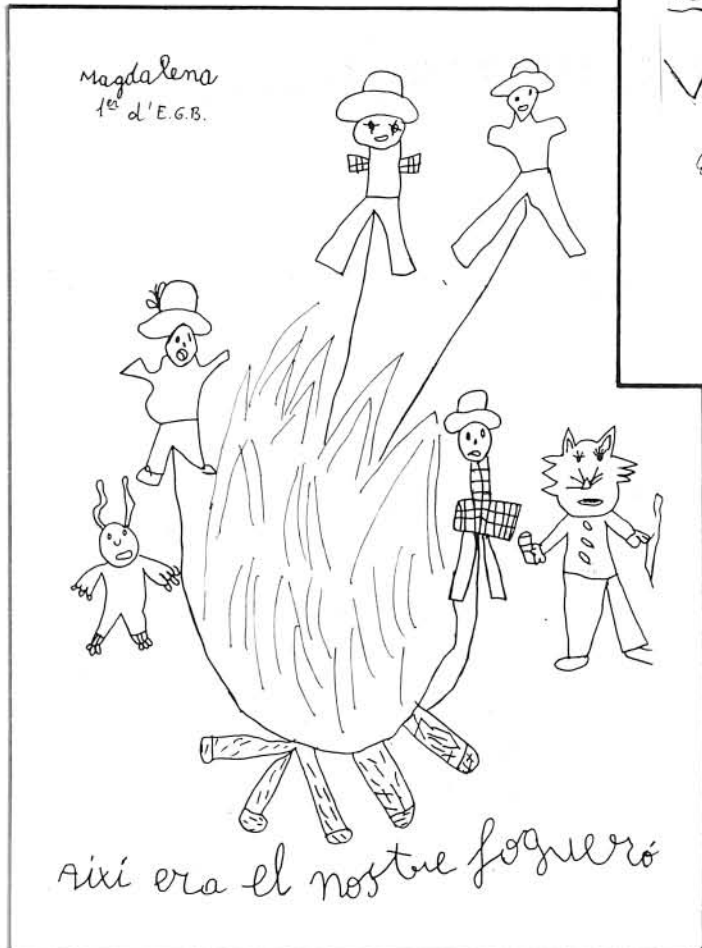
Quizás sin haberse dado cuenta está infringiendo el Artículo n° 487 del Código de la Circulación. Hemos tomado nota de su matrícula y fecha de su descuido ya que en caso de reincidir nos veremos obligados a denunciarle.

Colabore con nosotros y conseguiremos una mejor circulación, se evitarán molestias y sanciones que somos los primeros en lamentar, pero que nos veremos obligados a cumplir.

Gracias anticipadas por su colaboración.

LA POLICIA MUNICIPAL,

Així veren els foguerons a l'escola

Així era el nostre fogueró

2^a d'E.G.B

Les festes de Sant Antoni amb la participació dels nens del col·legi de la vila

A veure si en coneixeu qualcun de tots aquests!

Preescolar: 5 anys.

Cicle inicial: 1r nivell

Notes informatives de l'escola (I)

Ens dirigim a vosaltres per a informar-vos del calendari oficial d'aquest 2° trimestre i de les activitats que tenim programades desenvolupar durant aquest període. No cal dir que estau convidats a participar-hi a totes elles.

SANT ANTONI

a) Dijous, 16-1-92. Com en cursos anteriors es farà un fogueró a l'escola on podrem dinar de torrat tant alumnat com pares i mestres. El fogueró s'encendrà devers les 11h., es continuaran les classes i quan hi hagi un bon caliu sortirem a dinar i cantar envoltant el foc.

Cada alumne durà el seu menjar. La llenya la posarà l'Ajuntament.

Els alumnes que no vulguin venir a dinar hauran de dur un justificant signat pels pares.

b) Divendres, 17-1-92. No hi haurà escola per ser festa local.

SANT SEBASTIÀ

Dilluns, 20-1-91, no hi haurà classe per esser el dia no lectiu triat pel Consell Escolar segons normativa del calendari escolar del present curs.

DIA DE LA PAU

Dijous, 30-1-92, es celebra el dia mundial de la Pau i al

nostre centre i per grups es pensen fer activitats per a commemorar-lo.

CARNAVAL

Dimecres, 26-2-92, l'escola celebrarà el Carnaval amb la Rueta habitual pel poble.

Els dies 27 i 28 de febrer i el 2 i 3 de març es declaren no lectius pel ministeri durant aquest curs 91-92.

SETMANA VERDA

La setmana del 30 de març al 3 d'abril es pensa dur a terme un programa de natura a tots els nivells, amb distintes activitats.

VACANCES DE PASQUA

Les vacances de pasqua seran del dia 16 d'abril al 26 d'abril (ambdós dies inclosos)

DATES D'AVAUACIÓ

Preescolar: s'entregaran els informes dia 30 de gener.

C. Inicial i C. Mitjà: entrega de bolletins el 13 d'abril.

Segona Etapa: Els controls es faran la setmana del 23 al 27 de març i el 3 d'abril s'entregaran els bolletins.

Aprofitam per a saludar-vos atentament,

EL CLAUSTRE DE PROFESSORS

Notes Informatives de l'escola II

La directora del Centre Públic «ES CREMAT», de Vilafranca de Bonany, fa saber que hi ha **Certificat d'Escolaritat**, per a entregar a les persones, que es relacionen, a la següent llista: **Acabaren els estudis els anys 1989 i 1990:**

Llorenç Artigues Oliver
Antoni Barceló Morlà
Apol·lònia Bauzá Sastre
Maria Josepa Garí Romero
Margalida Micolau Font
Maria Sansó Mascaró

Nascuts l'any 1971:

Isabel Artigues Mayol
Miguel Fernández Bennasar
Nascuts els anys 1970 i el 1969:
Bartomeu Barceló Nigorra
Margalida Capó Pons

Jaume Font Bauzá
Catalina Mestre Oliver
Nascuts els anys 1968, 1967, 1966 i 1965:

Mª Monserrat Amengual Morlà
Sebastià Sansó Mestre
Gregori Sansó Roig
Catalina Artigues Mayol
Llorenç Nicolau Rosselló
Miquela Font Garí
Antònia Matas Garí
Antònia Nicolau Nicolau

Les persones relacionades a la següent llista, poden passar pel Centre Públic «ES CREMAT», de Vilafranca de Bonany, a recollir el **Títol de Graduat Escolar**

Gabriel Amer Bonet
Joan Bauzá Soler
Mª Victòria Bosch Fullana

Tomás Pau Bosch Santandreu
Guillem Caldentey Sierra
Rebeca Catalina Catalá Greig
Maria Rosa Estelrich Obrador
Joan Estrany Rosselló
Maria Francisca Flaquer Sansó
Sebastià Galmés Martínez
Maria del Carme García Guerrero
Joan Ginard Nicolau
Magdalena Grimalt Bauzá
Jaume Grimalt Rosselló
Margalida Horrach Santandreu
Manuel León Magnaya
Catalina Llodrà Galmés
Ilma Lorens Caldentey
Jael Lorens Caldentey
Joan Marí Forteza
Llorenç Mas Parera
Joan Josep Mellado Navarro

Margalida Mestre Oliver
Josep Lluís Miquel Gallardo
Maria Magdalena Morey Gomila
Joan Morey Riera
Felip Oliver Sansó
Gabriel Pascual Sansó
Antoni Penyaranda Carrasco
Maria Pina Sancho
Bàrbara Pont Gomila
Maria Antònia Ramos Torrejon
Catalina Maria Riere Vives
Miquel Angel Ruiz Cerveron
Julià Sansó Barceló

Poden passar pel Centre, els dilluns i dijous de 12'30 a 1'30 hores, i de les 4 h., a 5 h. (Secretaria), tant per a rellir el **CERTIFICAT D'ESCOLARITAT** com el **GRADUAT ESCOLAR**.

La Directora

Desemmascarem el 92 des d'ara

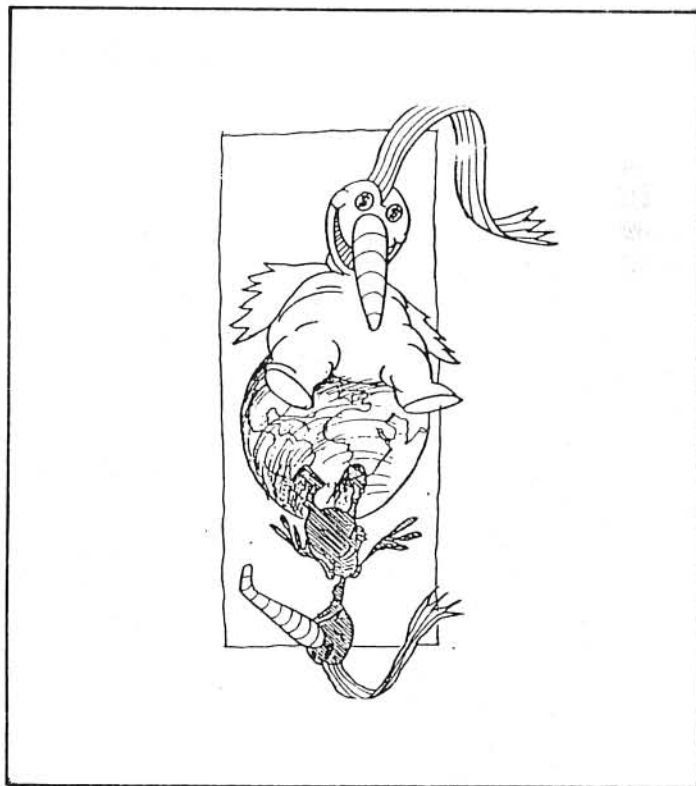
... Dong: dotzena campanada, i amb la boca ben plena de raïm, sense poder articular pràcticament paraula, donam la benvinguda a un any nou: ¡el 1992! Sí, és el 92, d'entrada un any com els altres però que se n'ha parlat de com si es tractés de la fi del món, perquè del 92 per envant no se'n diu ni piu (serà perquè preveuen mala anyada?).

El 1992 ha estat i serà tema de conversa i notícies perquè ni més ni manco, en aquest any, a l'Estat Espanyol coincidiran una sèrie de celebracions (Expo Zebija, Jocs Olímpics de Barcelona, i Capitalitat Cultural a Madrid), que contemplades globalment, convertiran Espanya en el mostrador mundial del nou model de capitalisme avançat, i que es presenta com a única via del progrés de la humanitat.

Ara podem interpretar breument les celebracions del 92:

Al 1992 es compleix el «5° Centenario del Descubrimiento d'Amèrica», eufemisme que encobreix el sotmetiment i l'extermini del pobles mil·lenaris que habiten aquest continent, i l'expoli i rapinya dels seus recursos. Aquesta fita narra l'inici de l'expansió del capitalisme a nivell mundial, i de les relacions d'explotació i saqueig del Nord sobre el Sud, que s'han anat desenvolupant de diferents formes (colonialisme, neocolonialisme...) i incrementant-se fins pràcticament els nostres dies. L'Expo de Sevilla, que commemora aquests fets, ha estat concebuda des del principi com un gran mostrador de l'avanç tecnològic, capaç d'infondre nova confiança a la població respecte al somnis de futur del sistema capitalista. I per això no ens ha d'estanyar que s'hi dediquin més de 500.000 milions de pessetes (sí, ho heu llegit bé, no hi ha errada ortogràfica) a la celebració de tan magna event.

Al 1992 es celebren a Barcelona els Jocs Olímpics, l'antic esperit dels quals ja s'ha perdut fa molts d'anys (encara els en queda). Avui gairebé només expressa el valors de la societat actual: competitivitat, culte a l'heroi, mercantilització de l'esport... Baix el pretext de l'esport, es converteixen en un negoci gegantí i s'utilitzen com a coartada per a una reestructuració salvatge de la ciutat: «terciarització» del centre, amb l'expulsió dels sectors populars que l'habituen, creació de grans infraestructures, «sanejament» de certes zones... I tot això utilitzant quantiosos recursos públics en benefici d'interessos privats. Malgrat això, els 144.000 milions de pessetes (10.000 milions menys dels previstos) que costen, són inversió (pel futur de l'esport) mentre que a Sevilla només es tracta de despesa i no d'inversió, perquè ja em diran de què serviran després de l'Expo els tan anomenats pavellons (per ventura per guardar-hi les olives que es colliran a Andalusia).

Al 1992 Madrid es convertirà en capital europea (quin orgull pels madrilenys) de la cultura. Aquest esdeveniment és un argument més per a la reestructuració de la ciutat, la transformació de la qual s'ha vist accelerada després de l'ingrés a la CEE: intens procés de terciarització; elevada especulació i fortíssima pujada dels preus de les vivendes; grans operacions de transport viari i de transformació urbana i immobiliària... Operacions que requereixen una àmplia inversió de l'Estat.

Al 1992 es compleixen 500 anys de la creació de l'Estat Espanyol, després de la conquesta de Granada. Cinc-cents anys d'opressió sobre els pobles de l'Estat, d'intent d'homogeneització i destrucció de la diversitat cultural i lingüística. I també coincideix la data amb l'expulsió del jueus i moriscs. Però aquests aniversaris no es celebren pels conflictes que susciten.

I l'1 de gener de 1993, patapúm, el Mercat Únic Europeu per a mercaderies i capitals, al qual seguirà llavors la unió política i monetària. Una Europa, però no la dels ciutadans, sinó la dels grans monopolis, que es proposen recuperar el seu paper de primera potència mundial.

L'1 de gener del 93 s'agregaran, en suma i amb total seguretat, els desequilibris existents.

Joan Barceló

L'amo en Pere «Lluent»

Un saludable vilafranquer de cent anys

Era un horabaixa ja fet d'un dia que estava ennegulat. Feia un dia tapat, un dia d'aquells que pareix que només vulguis estar amb el braser devora els peus, i que et costa tant sortir al carrer per anar a qualque lloc. Però, com que em venia bé, vaig creure interessant fugir de la meva ocupació usual per anar a veure l'amo en Pere «Lluent». Ja l'havia vist un parell de vegades, per algú carrer de la Vila o -ara no me'n record ben bé- crec que assegut prenent el solellet hivernenc a un dels bancs de la Plaça. No ho sé. La qüestió és que aquell horabaixa de principis de gener em vaig presentar a ca seva, a la casa que du el número vuit del carrer de Rafel Jaume.

Quan vaig tocar a la porta, em vengué a obrir una de les seves filles, que em presentà son pare, l'amo en Pere, assegut devora la foganya de la cuina.

Arribats aquí, una cosa vos vull confessar: un que el veu i que no el coneix, mai diria que ja té prop de cent anys. Pensa! Sembla un home de vuitanta anys, però no un de cent.

Bé, seguint amb el meu relat, tot agradós, em convidà a seure devora ell i a fer-li aquelles preguntes que volgués. Jo em pensava que un home, a la seva edat, jo no se'n recordaria de molta cosa de quan era més jove. Però Mare de Déu, que hi anava d'errat! Meravellat, en vaig quedar de tot allò de la seva vida que ell em relatà, fil per randa com si fes dos dies que li haguessin passat els successos...

De nom, Pere Artigues i Mayol, tengué per pare en Pere Artigues, «de Lanzell», i per mare, na Bàrbara Mayol, «Lluenta». Va nèixer, ara fa prop de cent anys, el 31 de gener de 1892, a la mateixa casa on ara viu. A ca seva varen ser quatre germans i una germana. Tal com ell em conta detalladament: «El germà major era nou anys més vell que jo. Llavors, venia na Tonina, i l'altre era en Guillem. El quart era jo. Quan nasqué el darrer de tots, en Francesc, jo tenia sis anys». Casat amb na Miquela Amengual Bauçà «Xima», varen tenir tres filles i un fill -mort quan era petit- que crearen la família amb què avui compta: cinc néts i sis re-

néts.

Però, res millor que deixem que sigui ell mateix qui ens digui tot això:

«Vaig estudiar quatre anys: de vuit a dotze anys, a la plaça de l'Ajuntament. Me'n record que érem prop d'una trentena que hi anàvem, a aprendre de llegir i escriure.

Quan vaig acabar d'estudiar, vaig anar a guardar porcs a ca nostra quatre anys, fins als setze, perquè mon pare em comprà un parell de truges.

A setze anys, vaig estar llogat de pastor un any i, després, em llogaren per fer feina a Felanitx. Però aquí hi vaig durar poc. Car, quan feia devers dues o tres setmanes que hi era, en Miguel «Banya», que era l'amo, un diumenge m'agafà i em digué que podia agafar es tapins i partir cap a ca nostra, perquè trobava que jo no sabia fer feina. I a jo, no em va quedar més remei que agafar el boliquet de roba que hi tenia i partir manades desfetes cap a la Vila. Una vegada aquí, vaig començar a fer feina quatre mesos a la possessió de Boscana, fent clots d'ametlers, amb nou o deu homes més. Encara me'n

recorda que aquests clots tenien cinc pams de fondo per cinc més d'ample, i que ens pagaven el clot a cinc reals».

-I quin era, en aquelles hores, el jornal normal d'un home?

-«El jornal d'un home era de sis reals cada dia (una pesseta i mitja), en temps normal; però, en temps del batre, que era una temporada que fèiem molta feina, en guanyàvem fins a dues o tres».

-Bé, i llavors, què seguíreu fent?

-«Bé, acabats aquests quatre mesos de feina a Boscana, a denou anys em llogaren un any a Albocàsser, de missatge».

Llavors, vaig venir a la Vila, i l'altre any ja tornava a Boscana, fent feines de foravila.

Acabat això, em va tocar anar al servici, que el vaig fer a Inca. Eren tres anys, però només en vaig arribar a fer vint-i-sis mesos.

En aquell temps, ja era un jove fet, de vint-i-quatre o vint-i-cinc anys, i vaig tornar a Vilafranca, llogat a Sant Martí per tres anys. D'aquí, vaig partir a l'Albadellet, on hi vaig estar cins anys, sempre amb el

mateix amo. Quan hi estava -em pareix cert que era al cap de tres anys d'estar-hi- em vaig casar amb na Miquela. Devia tenir vint-i-cinc o vint-i-sis anys.

Vet aquí, però que, com que tenia un cunyat d'Algaida a qui varen encomanar a veure si trobaria qualcú per anar a fer feina a un hort de per allà, ell m'ho digué, i jo hi vaig partir amb la dona i la nina que teníem. Pensa que allà hi vaig, estar setze anys. Quan hi vaig anar, ja tenia una filla, però allà me'n nasqueren dues més.

Passats aquests setze anys de feina a Algaida, tornàrem a la Vila, i d'aquí, del poble i d'aquesta casa que ma mare em deixà, ja no m'he mogut més. Car, tenia una bística i un carro i tota la vida vaig fer de foraviler.

Ah!, no t'havia pensat a dir que, així mateix, abans d'estar a Sant Martí, vaig estar nou mesos fent feina a l'estació del tren de Manacor.

-L'amo en Pere, que trobau que ha canviat molt el temps que correm, devora el d'abans?

-«Veiès!, trob que la gent, ara, està molt millor que no abans. Abans, havien de fer més feina per guanyar-se les sopes.

No hi havia rentadores, no, com ara, ni totes aquestes comoditats modernes.

Pensa que, a la vorera del torrent, hi havia roques llises, que hi haiven duites a posta, i les dones, allà, hi anaven els mesos de l'any en què el torrent rajava molta d'aigua, i hi feien neta la roba, a força de fregades i més fregades amb aquelles roques.

Abans, tampoc no hi havia gens d'electricitat, i els vespres d'hivern, per dins la casa, havíem de cremar petroli per veure-hi. Però, després, ja posaren l'electricitat. Primer, amb el motor de sa Farinera; però durà poc temps: dos o tres anys. Llavors, ja la duguérem directament de Manacor.

En aquest temps, quan la posaren a la Vila, jo devia tenir vint-i-cinc o vint-i-sis anys.

Referent a això de l'electricitat, me'n recorda d'un fet curiós que em passà. Jo devia tenir vuit o nou anys i era un dia que anava a escola. Quan era en el carrer de l'Església, tres o quatre cases abans d'arribar a la carretera, hi havia un parell de picapedrers que feien feina a una casa. Va ser quan vaig passar per davant que en vaig

sentir un que digué: «dis-sabte han de posar electricitat a Manacor». Pensa, idò, que ja fa devers noranta anys que a Manacor la tenen. Però, aquí, a la Vila, -ja t'ho he dit- no la posaren fins més envant.

Has de pensar que, per fer les vetlades de les festes, per la Beata, quan encara no hi havia electricitat ni llum de carburo, l'Ajuntament tenia un bastó llarg i, a damunt, amb uns grellats amb planxes de ferro, hi posaven estelles enceses per fer claror. Això ho duien primer a la Plaça i, llavors, a l'església, per donar llum a la gent que hi acudia».

-I ara, una cosa que m'agradaria molt saber: com ho heu fet, l'amo en Pere, per poder arribar a l'edat que teniu?

-«Què vols que et diga? Jo no ho sé. Crec que som dels homes que fet més feina dins la Vila i, amb el temps que tenc, encara som viu».

-Quasi segur, però, que no heu estat fumador, ni tampoc bevedor...

-«Mira: vaig ser fumador una partida d'anys, cinc o sis anys, però com que la dona, cada vegada que em veia amb el cigarret a la boca, em barrejava i em deia: «Fora fumar!, fora

fumar!, cansat de sentir-la, ho vaig deixar anar. De llavors ençà, mai més no he tornat fumar.

I, de beure, no he begut mai molt: qualche tassonet de vi, però res pus.

-Que heu estat moltes vegades malalt, l'amo en Pere?

-«Me'n recorda que un any, l'únic pic que m'ha pegat una malaltia, vaig haver d'estar dos o tres mesos en el llit. Devia tenir de quaranta a cinquanta anys. En aquelles hores, jo feia poc temps que havia arribat d'Algaida i em varen ordenar que anàs a un metge de Vilafranca. Sé que vaig prendre injeccions que una monja em dava».

-És ben segur que, amb tants d'anys com teniu, heu vist funcionar tots els molins fariners que abans hi havia al nostre poble...

-«Sí. El «Molí Nou» va esser el darrer que aguantà funcionant.

Part damunt la carretera, quasi mig quilòmetre més amunt, hi havia el «Molí del metge persiana», que li deien. Però n'hi havia més: al carrer de Bonany, hi havia el «Molí de'n Povora» i, arran de la carretera, el «Molí de mestre Jordi Baleto». Me'n recorda bé, de'n Jordi «Baleto». Era un

homenet que anava amb un carretet a deixar sacs de farina per les cases del poble. Saps que n'hi feien, els al.lots, d'animalades, a mestre Jordi. Una darrera l'altra. De vegades, li trabucaven el carretet amb els sacs. Se'n reien molt d'ell. Encara tenc a la memòria que tenia unes xeremies, que les sonava amb un altre que tenia un tambor i un flabiol...

-No hi havia tantes cases com ara, a Vilafranca...

-No, pensa tu. A la barriada de damunt del poble hi havia molts de redols en què encara no hi havia cap casa.

Saps que a la plaça de la carretera hi ha un cap de cantó, que el carrer és estret? Iddò, d'aquest carrer a l'altre no n'hi havia cap. I, del «Molí de'n Povora» fins a la creueta, anant per la banda de damunt del poble, tampc no hi havia res fet.

A la banda de baix, però, sí que ja n'hi havia per tot.

-A vegades, he sentit a dir als més vells que, abans, hi havia un pou a la plaça de l'Ajuntament. Què és vera això?

-Sí, a devers vint passes enfora de la Sala i a una vintena més de passes del

cap de cantó on ara hi ha el Banc, hi havia un pou molt antic, que tenia quatre finestres. Era un pou llarg com una sínia, amb dues finestres a cada part, que devia fer uns sis pams d'amplària. Tenia dues cadenes amb dos poals de fusta, però les corretges eren de ferro.

En aquest pou hi havia un abeurador per abeurar-hi les bísties.

-I com és que el lleveren?

-Jo no ho sé.

Només me'n recorda que, com que en aquell temps feia feina a l'hort d'Algaida, un dia vaig venir a la Vila i, en passar per la Plaça, vaig veure que havien tapat el pou. Això passà en temps del Moviment, quan a la Vila el batle era en Tomeu «de na Jaumeta».

-I que no em diríeu, l'amo en Pere, qualque feta d'aquell temps que tengueu ganes de contar?

-No sé què vols que et diga.

Abans de la Guerra, a la Vila, els joves sempre es pegaven i cercaven brega.

Quan jo encara era petit, un vespre, el meu germà major, amb un grup d'amics seus, seien a la Plaça i passà un fadrí de devuit o denou anys, i un dels

que estaven asseguts, que nomia Joan «Ravell», es va aixecar i, acostant-se a aquell jove, li digué: «Toni Serro, escolta'm: d'aquí en envant, de les sis per amunt no et vull veure pus per la Vila». I en Toni, pareix que el va creure, perquè no li replicà i se n'anà sense dir res.

Li va dir això perquè aquest bergant sempre apedregava la gent, tirant-los macs d'amagat.

També me'n recorda que, als set o vuit anys, el vespre de Sant Antoni, hi va haver una brega molt forta a la plaça de l'Ajuntament.

Pentura eren més de cinquanta fadrins els que es volien pegar tocs. Jo estava al cap de cantó de la Plaça, com molta altra gent que també vetlava el que passava, i ho vaig veure tot.

La discutida va ser tan forta que, fins i tot, n'hi va haver un que sortí amb una destral darrera un home per pegar-li troncada. Gràcies a Déu, però, que tot acabà bé, ja que un cosí seu li digué que anàs alerta, que a veure si era fuit o si no tenia el cap bé. Tanta sort que el de la destral el va escoltar, perquè sinó...

L'amo en Pere encara tenia ganes de contar-me més coses, però el temps

passava i jo ja m'havia d'anar a ca nostra. Car, la memòria d'aquell home pareixia la d'un jove de vint anys, tantes i tantes històries sabia i tenia per dir, i tan clar tenia el cap.

Jo, malgrat tot, malgrat la força d'atracció que m'inspirava aquell home net escalfant-se a la foganya, després de donar-li els molts d'anys i les gràcies pel tracte que havia rebut, vaig sortir al carrer.

A defora, ja no plovia. La fosca era espessa, però les faroles elèctriques m'il.luminaven molt bé el carrer. Va ser aleshores, en sortir del món màgic i d'aquell aire del nostre passat que m'inspirava aquell personatge, quan vaig pensar com havien canviat les coses d'ençà de fa cent anys. Els cotxes aparcats a banda i banda del carrer, també eren signes del món modern en què em trobava, un món, certament, molt diferent d'aquell que l'amo en Pere havia pogut contemplar la primera etapa de la seva vida, ara fa just cent anys.

Deixondit, i adonat de l'any en què érem, vaig partir, passa rera l'altra, cap a ca meva, altre cop cap al meu món.

Andreu Bauçà

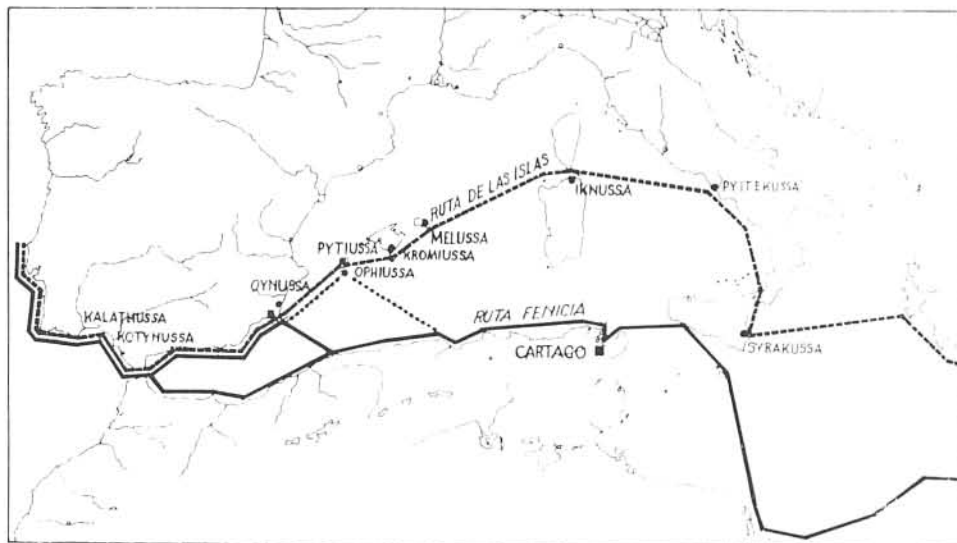
Evolució històrica de Mallorca

Dels homes del Talaiòtic

Devers l'any 1.300 a.C. (és a dir, ara fa 3.300 anys) van arribar a Mallorca unes naus amb gent que, quan s'establiren aquí, produïren uns canvis en la manera de viure dels habitants que ja hi havia. Aquesta nova gent provenia d'altres illes del Mediterrani, situades més cap a Orient. Anaven cercant metalls, sobretot estany, a les terres de més enllà de Gibraltar. Resultava, però, que si seguien la ruta del Nord d'Àfrica ja hi havia els fenicis (poble de mercaders que també buscaven estany); aleshores hagueren de crear una altra ruta que creuava tot el Mediterrani anant d'illa a illa. Això es pot comprovar amb tota una sèrie de noms que donaven a les illes per on passaven a on s'establien, noms que acabaven en -ussa: Syracussa, Pytekussa, Iknussa, Melussa (Menorca), Kromiussa (Mallorca), Pytiussa (Eivissa), Ophiussa (Formentera), Oynussa, Kotynussa, Kalathussa... Aquestes formaven «la ruta de les illes».

Aquesta nova gent que s'establirà a Mallorca, continuaran usant les coves, però no per viure, sinó per a enterraments. En canvi els edificis de pedres seran emprats com a vivendes o llocs de reunió dels caps de tribu. Es dedicaven a l'agricultura i al pastoreig de ramat. En aquest temps creim que es vestien a base de pells d'animals però també a base de peces confeccionades amb fibres vegetals teixides. La del teixit és una indústria desenvolupada per les dones, el que significa una especialització del treball, és a dir, a cada sexe se li assignaven uns determinats tipus de feines. També d'aquesta època són tota una sèrie de pintures trobades a les parets de les coves on enterraven els seus morts, són les pintures rupestres. A Mallorca se n'han trobades a Manacor, Santanyí, Campos, Capdepera, Lluçmajor i Petra.

La seva vida és bastant pacífica, però anys després, davant les rivali-

Els navegants del Mediterrani oriental anaven cercant determinats metalls, com l'estany que aliat amb el coure formava el bronze. Anaven a països passat l'Estret de Gibraltar seguint la ruta del Nord d'Àfrica. Quan els fenicis ocuparen aquesta ruta, els primitius mercaders es veren obligats a buscar-ne una altra, que era la de les illes.

tats entre tribus i atacs exteriors, la gent s'agruparà en poblats fortificats envoltats de murades de pedres enormes i amb torres defensives i de vigilància. Són els anomenats Talaiots.

També emmurallaven turons i altres llocs estratègics on era difícil poder-hi arribar a qui els atacaven, però, en canvi, eren fàcilment defensables pels pobladors.

Aquesta època de la prehistòria serà anomenada cultura talaiòtica, gràcies als tipus de construccions que es realitzaven: els talaiots. Avui encara en podem trobar molts d'aquests edificis, fins i tot dins el terme de Vilafranca, com els de Sa Moleta, Boscana, Son Pou, etc.

Durant aquesta època la població (=demografia) augmenta sensiblement. Els contactes amb navegants i comerciants de més enllà de la mar es faran més freqüent, sobretot per l'intercanvi de matèries per homes mallorquins: eren els famosos foners que es llogaven per servir els exèrcits d'altres països (fenicis, grecs, cartaginesos). Però no només intervingien en les guerres d'altres sinó

que també defensaven les seves terres i lluitaren per mantenir la seva independència. Pocs foren els que s'atreverien a establir-se en terres mallorquines i els que ho intentaren no ho van aconseguir.

L'economia, és a dir, els medis per a viure d'aquells homes, eren l'agricultura, les pastures (cabres, ovelles i porcs), la pesca (peixos, crustacis i mol·luscs) i les salines. La sal era un producte molt apreciat i constituïa una riquesa incalculable en aquells moments, perquè una de les poques maneres de conservar les carns i els peixos que tenien eren salar-los. Del comerç amb altres països en treien armes, objectes per adornar, olis, vins i cereals.

Aquests homes s'organitzaven en torn a un dirigent militar fort que dominava els caps de les altres tribus i havien de servir-los. Vivien en els millors edificis del poblat, prop del temple; en canvi la gent normal vivia en cabanes.

La religió es centrava en l'adoració del bou (=taulatrià) i d'un déu guerrer, cultes que reberen de terres d'Orient.

Margarida

Recull de fotografies de les Festes de Nadal i Sant Antoni

Fotos: Joan Jaume

El tradicional betlem de Can Garavi (Rafal Figuera)

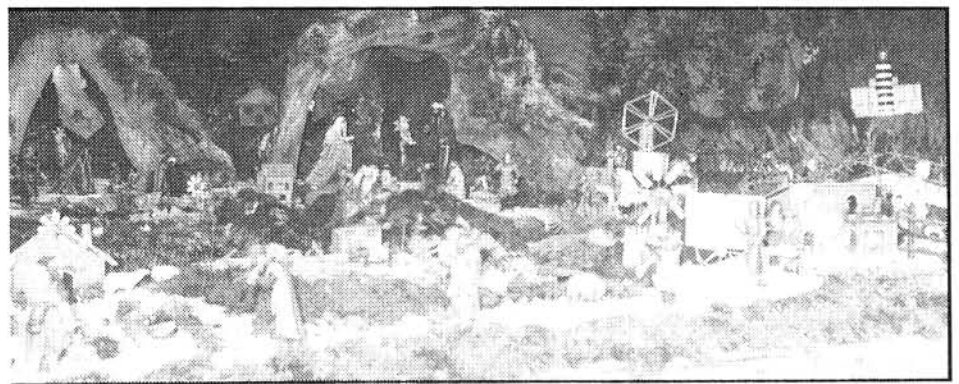

El Betlem es va obrir el dia 20 de desembre de 1991, i tot el mes de gener es va poder visitar. Fins a 2.500 persones arribaren a passar, d'escoles com el C.P. «Es Cremat» de Vilafranca, Cide mitjà, Cide superior, Cide preescolar, C.P. Sant Joan, Col·legi Joan Mas «preescolar» de Montuïri, i molta més gent de tota l'illa, menys de París, Suïssa, Alemanya o Granada.

Per muntar-lo vàrem menester 20 dies, tenint en compte que les case-

tes, molins i carruatges eren fets nostros. Vàrem guanyar el 2n premi i segons la gent que passava, deia que era una obra d'art i cultura tradicional. Al mateix temps podien veure l'arbre de Nadal, amb totes les boles i decoracions fetes nostres, emprant perles, lluentons, teles de colors... Els llums els duguérem de Suïssa, a un viatge que vàrem fer, i sonaven cançons de Nadal quan l'il·luminaven.

Esperam l'any que ve, poder repetir aquesta experiència tan guapa.

Posseir i estimar

Abans d'entrar al tema que em vol ocupar una estoneta, voldria donar l'enhorabona a aquest grup de vilafanquers que volen continuar escrivint aguantant el «Molí Nou», donant opinió, creient en l'utopia. Em sap greu que Sta. Bàrbara hagi mort com una candela que acaba el ble i la cera.

A números passats del Molí Nou vaig llegir un petit article, que, no per esser petit, deixa d'esser dens i ben pensat: «Un sincer record». Entre altres paraules, hi havia aquestes: «enyorarem el sonriure d'aquells llavis tan joves que resten quiets per a sempre».

L'enyorança és pròpia de les persones que estimen. Els humans tenim la desgràcia de crear-nos necessaris. Ens creim que hi ha alguna

cosa o persona nostra, que ens pertany, que la podem tenir sempre. Pens que no és convenient absolutitzar res moridor. Pareix que, si poguéssim no posseir, seríem més lliures, independents, i assegurariem l'estimar. Com que sigui normal que el qui estima, deixi en llibertat els de la dimensió caduca i els eternitzants.

Que ni uns ni altres el turmentin o el fermin. Pens que tothom hauria de poder viure sense l'altre, sense necessitat de recolzar-se sobre les espatlles de l'altre. Es bo comunicar-nos, estimar-nos, ajudar-nos, però sense crear dependència. Que no sigui com el que deim en llatí: «Sine qu non». Com si diguéssim: «Sense això o allò, no puc viure».

Ni cap religió ni Déu han d'esser

necessaris per viure. Déu, hi és, és de tots i per a tots, sense necessitat de fanatismes ni coses imprescindibles per salvar-se. L'eternitat és per a tots o per a ningú, i aquest món ho seria també si no tenguéssim necessaris i possessius. Si no creguéssim, com un del convent d'Artà, que, l'altre dia, em volia convèncer de que les riqueses són un do que Déu fa a uns quants, com si els pobres fossin els oblidats de Déu, els dolents, els desheredats. Com s'ha demostrat ara, pels reis: una joguina per a cada nin pobre, dels seus doblers, robats i posseïts pels més vius i entretinguts als comptes del banc.

Posseir i estimar no són de la mateixa conjugació.

Pere Fons

L'era dels fantasmes

«La dècada dels 90 ens espera amb la nova imatge perfecte de l'home nou, ens preparen per esser més perfectes.

Si jo era un dels que pretenia assabantar-me de tots els nous conceptes humans, de la preparació de l'individual cap a la perfecció, utilitzar-ho tot com a font d'experiència, etc. etc». Més o menys així vol la societat civilitzada que ens preparem.

No record exactament on vaig llegir una vegada tota aquesta base moral, ètica i de comportament, ni tampoc que la va escriure, del que n'estic segur és de que aquest senyor no era d'aquest segle.

Encara ens volen imprimir les velles actituds, amb l'excusa de que som més lliures.

No es pot entrar a una feina de més o menys qualitat si els teus comportaments no són els de l'autèntic «yupi», fa cent anys els deien «dandee». Són uns comportaments típics: guanyar el màxim en el mínim de temps, acaparar bens supèrflues, relacionar-se amb cercles d'amistat molt tancats, omitir qualsevol tipus d'imatge marginal del seu entorn. Es aquesta, i no cap altre, l'imatge que la societat, amb els seus comportaments, es-

pera de nosaltres.

En altres terrenys es repateix la història: en la política, mirau els casos d'aprofitats dels seus càrrecs i condicions per guanyar tant com els «yupis», fora sortir del despatx o esqueixar el «carnet»: Juan Guerra, Juan Hormaetxea, el batle de Burgos, el ministre de Sanitat, etc, etc. Tota una lliçó.

En els Estats: la poca imaginació que envolta les cervelleres dels responsables i caps d'Estat per tenir una nova visió d'Europa, una Europa governada per tots i cada un dels pobles, una Europa oberta a Nord, Sud, Est i Oest.

Com és possible que després de la URSS demostrà el món que és fàcil tornar a les seves arrels i que els pobles decideixin quin tipus de govern volen i la relació que tendran amb la resta del món, uns senyors anomenats servis volen que uns veïns seus, anomenats croates, també siguin servis.

Senyors no entrem a l'era de l'ètica, ni a la de la moral, entrem a l'era dels fantasmes (tu pots esser el pròxim).

Jaume Sansó

Fruites

EL KIWI O YANG TAO

El kiwi (*actinidia chinensis*) és una delectable fruita que ve de la Xina, com indica el terme «chinensis». En aquest país creix de forma espontània i es diu «yang tao», que vol dir fruita del riu Yang.

Occident descobreix el kiwi el 1.845, gràcies a una missió científica. Es va importar primerament a Anglaterra i a Nova Zelanda a principis del segle XX com a planta ornamental, doncs és una licinia trepadora d'hermoses flors. El terme «actinidia» procedeix de «actis» que en greg significa ràdio, doncs en tallarlo en sentit transversal es poden apreciar fins fragments d'un verd molt clar que a manera de radis par-teixen des del cor del mateix color i contrasten amb la popa d'un color maragda clar i amb menudetes llavors negres que rodegen el cor.

La denominació kiwi, la més popular, li ve de la semblança amb la forma del cos d'aquesta estranya au no voladora, emblema neo-zelandès, al ser Nova Zelanda fins ara, junta-

ment amb Califòrnia, els majors productors i exportadors de kiwis.

El seu gust acidulat i agradable ens recorda un poc el de les groselles, el que fa que a vegades se li digui també una «grossella xinesa».

El kiwi es pot menjar des de principis de l'hivern fins a la primavera. És aconsellable menjar-lo resc, donat que així és sis vegades més ric en vitamina C que la llimona. El consum diari d'un kiwi, cobreix les nostres necessitats de vitamina C, el que fa que a l'hivern, juntament amb la taronja, sigui de molta importància degut als costipats.

També és sorprenent la seva riquesa en calci, fòsfor, magnesi i ferro (deu vegades més que la poma), que el fan molt aconsellable per als nens, estudiants i convalecents. La fruita és un poc laxant i les fulles del kiwi en infusió són anti-elmíntiques (contra els cucs intestinals). També s'ha dit dels kiwis que donen un elixir vital i reconstituent que allarga la joventut.

EL POMELO

És un arbre que de l'Extrem Orient que pertany a la família de les rutàcies, els agrada els llocs càlids. La seva denominació és «citricus grandis» i el seu fruit es fa en raïms, això explica com en anglès es diu greipfruit. La seva pell és grossa i aromàtica. La seva popa és molt sucosa i refrescant. Té un gust lleugerament amarg. Ara comença a estendre's una variació de pomelos de popa rosada dolça.

La manera millor de menjar-los és naturals, ja que així es poden emprar millor les seves vitamines. Té 70 mgr. de vitamina C per a 100 gr. Aquesta riquesa en vitamina C i la seva pobresa en calories (sols 40 mgr. per 100 gr.) el converteixen en la fruita ideal en les dietes d'aprimament.

És alcalinizant, per tant afavoreix l'eliminació de toxines i també les hepàtiques. Cal dir que menjat en dejú a l'hivern prevé els refredaments per la seva riquesa en vitamina C.

Tomeu Català Mut

Consells que us ajudaran a aconseguir i a mantenir el vostre pes ideal

1. No picar entre menjades.
2. Menjar poc a poc.
3. No beure aigua durant les menjades.
4. Beure molta d'aigua; fins a dos litres diaris.
5. Si es té la sensació de gana, beure un tassó d'aigua o una infusió.
6. Menjar la fruita tota sola. Després de menjar és millor beure una infusió de camomila o pomelo.
7. Cada deu dies és convenient fer una dieta d'un dia de fruites.
8. Si es beuen els batuts amb llet descremada, hem de pensar que s'ens afegiran 70 calories més.
9. Emprar poca sal.
10. És millor menjar els aliments al vapor, torrats o rostits.
11. Fer una hora de gimnàstica, o qualque altre esport durant cada dia.
12. Intentar no menjar: dolços, llegums, patates, farines, arròs, pastes i llet.
13. Menjar poc pa i sempre integral.
14. Evitar el restrenyament.
15. No beure alcohol ni begudes amb sucre.
16. Menjar amb moderació les següents verdures: cebes, pastanagó, remolatxa, ravenets i nabs.

Gimnàs Huguet

En es forner Boveta
li desitjam molta de sort.
Meam si fins a la mort
mos farà sa punyeta!

N'hi ha que duen un esqueix
en que no sigui a la vista,
n'hi ha un a sa revista.
Penses que tenim sang de peix?

No pretenim «pentinar» res
Perquè tot ho volem pagar;
s'arròs sec es bo de menjar
si hi ha tallades, millor és.

Hi ha un refrany que diu:
Demana i aconseguiràs;
però tu dir no podràs
que no poguem estendre es niu.

No sé si hi ha raó o no
en lo que vol Vilafranca,
si li lleven un branca
sa soca treurà un brancó.

Senyor forner Boveta
no te posis en aqueix pla,
perquè si mos vols insultar
te sabrem fer sa traveta.

Qualque santjoaneret
en aquell temps patia fam,
i s'esmolava es barram
també fent de porqueret.

Amb això de demanar
no és que volguem fer vases;
no mos comparis als ases
que per tot arreu n'hi ha.

A jo me diuen En Jaumet
per si te vols enrecordar
però no me vull barellar,
m'estim més donar-te sa ma
per tots poder riure un poquet.

PER A UNES GLOSES:

A Miquel Capellà

Has dit una cosa bona:
que mos saludares primer,
jo també et saludaré
donant-te s'enhorabona

Jaume Nigorra

CINEMA

Thelma & Louise

Thelma & Louise és una pel·lícula de carretera interpretada per Geena Davis i Susan Sarandon, que ens ve de la mà d'un director de culte com és Ridley Scott, pare d'aquell monstre que tant ens va fer patir per la salut de Sigourney Weaver, és a dir, Alien..., així com de Ridley Scott és també aquella venerable pel·lícula que fou Blade Runner, una pel·lícula que no tindrà mai l'èxit que es mereix, per la senzilla raó de que les obres d'art estan només reservades a una minoria que sap apreciar-les en la seva justa mesura (crec que he fet una frase històrica, em convendria posar-la entre cometes...); realment, Blade Runner és una pel·lícula la qual mereix dedicar-li tot un article, a veure si aconseguim que algú la desenterrí de les tenebres del video club (n'hauré de parlar amb la coordinadora de cultura de la revista, a veure que en pensa...).

Retornant al tema que ens ocupa, Thelma i Louise és un film que realment es caracteritza perquè romp a tots els esquemes del seu gènere, la

qual cosa hem d'agrair, en una època en que, desgraciadament, el cinema s'està convertint, per causa de la quantitat de diners que estan en joc, en la simple tasca de trobar la fórmula més comercial i més segura, i explotar-la fins a les seves darreres conseqüències...

A Thelma i Louise, dues dones decideixen fugir de les seves pròpies rutines a través del desert, però sense voler-ho es veuen atrapades per una sèrie d'esdeveniments que no les deixaran cap opció de retorn al passat, mentre l'aroma de la tragèdia va aparaguent a mesura que es desenvolupa el film.

Thelma i Louise cercaven la vertadera llibertat, però es van trobar amb la més crua realitat, la qual cosa és positiva per a la pròpia pel·lícula ja que de contes de fades com fou Pretty Woman se n'han de seguir fabricant, per recordar-nos que encara hem de somniar, però no massa sovint.

L'espectador que no hagi estès res, quan acabi la pel·lícula dirà senzillament que és un film feminista, i tindrà raó, però s'equivocarà al mateix temps. Tindrà raó, perquè efectivament, és un film feminista, però s'equivocarà perquè amb tota seguretat ho dirà en el sentit despectiu de la paraula, i és que el feminisme present a Thelma i Louise és un feminisme pur, un feminisme equilibrat, un feminisme que no cau en radicalismes, un feminisme com m'agradaria que fos en la vida real; és possible que sigui així perquè la pel·lícula l'ha dirigida un home i ha provat de mostrar-ho, en definitiva, lògic.

I per acabar, una recomanació: l'espectador que vegi la pel·lícula al cinema i creu que necessitarà anar a fer pipí, que hi vagi abans, perquè si ho fa a meitat de pel·lícula segur que es perdrà un parell d'escenes interessants, perquè Thelma i Louise no té desperdici.

Brosio, Ambrosio

Vilafranca, 3 - Ferriolenc, 4

Millor el Vilafranca que el líder

ALINEACIONS.- Juanito (3), Margoi (3), J. Font (4), Sunyer (3), Barraques (3), Cotó (3), Monserrat (4), Garau (3), Agustí (4), Pellé (3).

COMENTARI.- Ningú que hagués vengut de fora hagués endevinat qui era el líder: l'equip que duia molta sort a l'hora de fer els gols (però els feia) o l'equip que lluitava totes les pilotes sense deixar-ne cap per per-

duda. Va esser un partit molt disputat i molt emocionat degut al marcadors. S'ha de dir que tots els jugadors del nostre equip es varen deixar la pell al camp però sense entrenos no es pot demanar més.

Vilafranca, 7 - Llubí, 1

Després de 12 partits sense aconseguir la victòria...

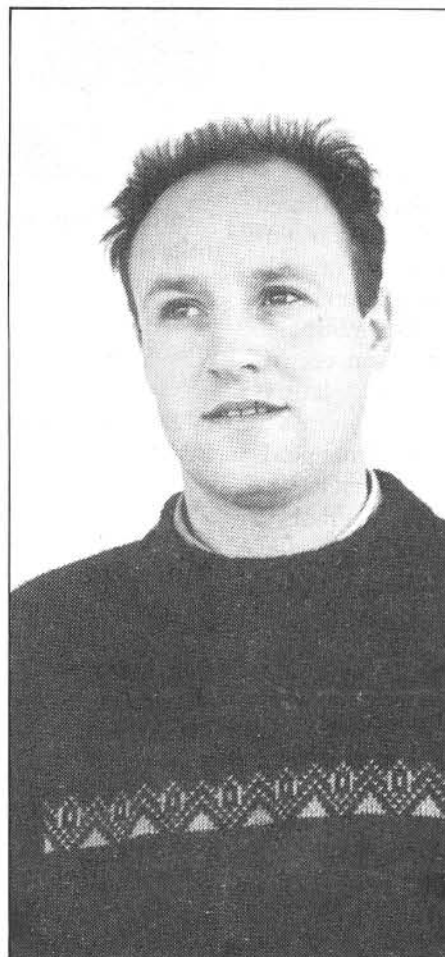
ALINEACIONS.- Juanito (5), Barraques (4), Mesquida (5), Bronde (4), Josep (4), Cotó (4), Garau (4), Monserrat (5), Llull (5), Agustí J(5), Pellé (4).

Bronde per Sabater (4).

COMENTARI.- Crec que ara es pot parlar d'una nova etapa dins aquest Vilafranca que degut a les circumstàncies d'aquesta desastrosa temporada (passi el que passi i, quedi al final de lliga al lloc que quedi, aquesta temporada no es pot oblidar mai i s'ha de tenir sempre en compte per temporades posteriors no cometre els mateixos errors) ha anat canviant de personal i que després d'unes etmanes de jugar i després d'una etapa d'acoplació pareix que s'ha trobat el punt exacte perquè l'equip, a part de jugar bé, que és important, comenci a puntuar i a escalar posicions.

Anem a parlar del partit que va començar molt bé ja que l'equip jugava amb el vent a favor i no deixava sortir a l'equip visitant de dins el seu mig camp.

El primer gol va arribar molt aviat, concretament en els cinc primers minuts de partit a una treteta de porta feta per Juanito que Llull tocà de cap

i Agustí rematà tal com li venia. La segona part fou més igualada ja que l'equip visitant jugava amb el vent a favor i també per l'expulsió de Pellé (i ja en van moltes) i per la lesió de Llull que hagué de jugar de lliure).

Els gols foren aconseguits per Llull (2), Pellé (2), Agustí (2) i Garau (1).

La Victòria, 1 - Vilafranca, 0

Jugant així arribaran els resultats

ALINEACIONS.- Juanito (2), T. Portell (3), Mesquida (5), J. Font (3), Josep (3), Barraques (3), Bronde (3), Monserrat (4), Garau (2), Agustí (5), Pellé (3).

COMENTARI.- Hi havia bastanta gent a les graderies del camp de S'Indioteria degut a què després hi havia un partit de preferent entre La Victòria i el Montuiri.

Va esser un partit molt disputat encara que no hi va haver moltes oportunitats clares de marcar gol. Es pot dir que hi va haver dues parts no molt diferenciades una de l'altra encara que una va esser favorable al Vilafranca, la primera i l'altra per l'equip local. Va esser un partit jugat en molta esportivitat, per ventura va esser per l'hora intempestiva en la qual es va jugar el partit: a les nou del matí. També cal afegir que el gol de La Victòria va arribar als darrers cinc minuts de partit i que després hi va haver una gran oportunitat de n'Agustí a la treteta d'una falta i abans també hi va haver una gran oportunitat d'en Monserrat també a pilota aturada.

Resum de l'any 1991 de la Delegació d'Esports de l'Ajuntament

1er. Torneig de Voleibol Mixt.- Amb una participació de sis equips es va dur a terme aquesta primera edició en el mes de Juliol amb un total de més de seixanta persones. Els equips varen esser els següents: Sense Nom, Un Caramull, C'as Xaves, No ho sé i Gimnàs Huguet.

1er. Curset de Natació que va esser per a la gent de La Vila, tengué una durada de dos mesos, entre el Juliol i l'Agost. Es varen contractar a cinc monitors i es va moure un total de 120 persones.

1er. Curset de Tennis per a adults que encara s'està realitzant amb una participació de 10 alumnes i que tindrà una durada de 20 hores. El curset va començar dia 30 de Novembre i es duu a terme els dissabtes de les 4 a les 6.

1er. Curset de Tennis per al.lots, que té una participació de 6 alumnes i que tindrà una durada de 40 hores. Aquest curset va començar dia 2 de desembre i es duu a terme tots els dimarts de cada setmana de les 4'30 fins a les 5'30 hores.

1er. Curset de defensa personal per a al.lots de setè i vuitè. Es duu a terme tots els dimarts de les 8 a les 9 hores del vespre a s'escola de Es Cremat i hi participen un total de 15 alumnes. Aquest curset és totalment gratuït i els qui duen a terme aquest curset són en Joan Morey i en Guillem es Municipal.

JOCS ESCOLARS

Els al.lots de la nostra escola aquest any poden participar en els següents esports:

VOLEIBOL: Infantil Femení, Infantil Masculí, Aleví Femení (dos equips).

FUTBET: Aleví Masculí.

TENNIS TAULA: Diversos participants.

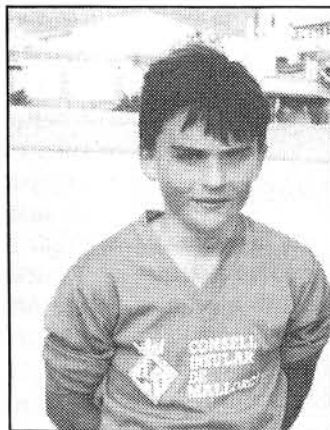
ESCACS: Diversos participants

CROSS I ATLETISME: Diversos participants. Cal destacar que tots els monitors estan ajudant a aquests al.lots, realitzen les tasques d'ensenyar, entrenar i acompanyar els al.lots allà on juguen sense cobrar cap pesseta ni una.

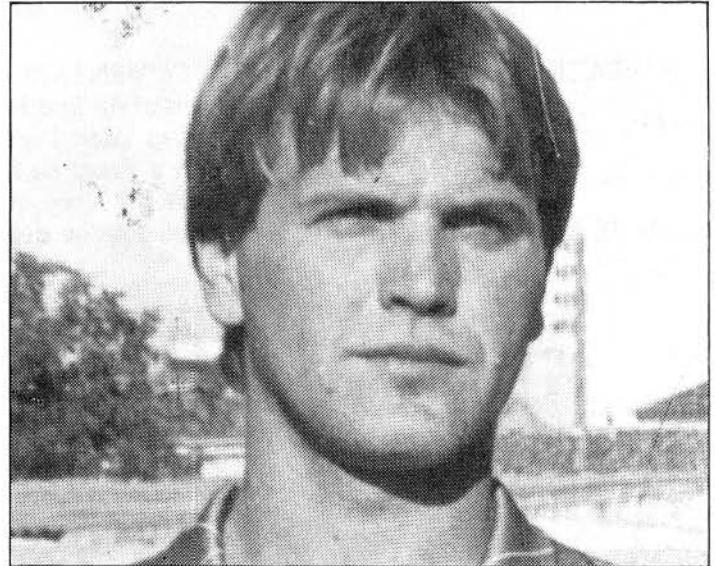
Els monitors són els següents: Futbet, Jaume Font. Tennis taula, cross i atletisme, Toni Amengual. Escacs, Tomeu Ferrer. Voleibol, Damià Agustí i Margalida Portell.

Damià Agustí

GOLEJADORS BENJAMINS

gols
Pere Nicolau 8

Guillem Garcies 8
Julià Sansó 1
Tià Sastre 1

RESULTATS EQUIPS BASE

Benjamins

Porreres, 0 - Vilafranca, 0
Vilafranca, 2 - Barracar, 0
Cardassar, 0 - Vilafranca, 0
Vilafranca, 0 - Campos, 6
Manacor, 4 - Vilafranca, 0
Algaida, 2 - Vilafranca, 2

Infantils

Petra, 11 - Vilafranca, 0
Vilafranca, 0 - Porto Cristo, 3
S'Horta, 7 - Vilafranca, 1
Vilafranca, 0 - Artà, 14

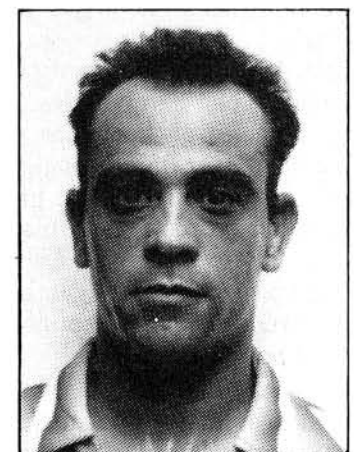
Cadets

Vilafranca, 0 - Barracar, 3
Felanitx, 2 - Vilafranca, 0
Vilafranca, 0 - Manacor B, 6

REGULARITAT 2ª REGIONAL

	punts
Monserrat.....	49
Agustí.....	35
Juanito.....	35
Pep Julià.....	35
T. Portell.....	35

GOLEJADORS 2ª REGIONAL

gols
Agustí..... 8
T. Julià..... 5
Barraques..... 5
Pellé..... 3
Monserrat..... 3

Parenòstric

FESTES

Día 1.- Son Servera, en honor de Sant Ignasi, Mr.

Dia 5.- A. Sancelos, a Santa Agueda.

Dia 24.- A. Alcúdia, en honor a Sant Maties.

TEMPS

El temps serà humit i amb abundància d'aigües. Seguiran els vents dins la primera quinzena de mes, per deixar lloc a la segona, a un temps més sec i tranquil.

Lluna nova. Dia 3, dilluns a les 10 h. 23 m.

Quart creixent. Dia 11 dimarts a les 15 h. 5 m.

Lluna plena. Dia 18 dimarts a les 11 h. 7 m.

Quart minvant. Dia 25 dimarts a les 4 h. 10 m.

AL CAMP

Dins la lluna creixent de febrer s'a-

costuma de sembrar el cànem i el 11 i de reguiu. Es poden sembrar qualcunes llegums primerenques, així com melons pipius, mostaça i carbassa.

Empeltar pereres, pomeres i altres arbres consemblants. Sembrar llo-rers, heures i murteres; trasplantar tarongers, llimoneres, àlbers i xiprers.

Dins el minvant de febrer és bo tallar canyes i vímets per fer paneres.

Per a feines més grosses és millor tallar-les dins el minvant de gener.

Es poden podar les vinyes i cavar-les. També ja es ben hora d'haver sembrat els alls i cigrons, encara que no convé sembrar-los als bocins de terra on hi ha hagut moll, ja que això afavoreix la posterior presència d'enfermetats i plagues.

Per la «Candelera» (dia 2) i Sant Blai (dia 3) ja es veu si els ametlers

floreixen bé. «Si la Candelera riu, lluny és l'estiu, si plora l'hivern és enfora».

TEMPS - CLIMA

S'espera que l'aigua recollida estigui entre els 35 i 70 l., per metro quadrat, replegada en 7 dies de ploure. S'evaporen uns 101, per cada 13 caiguts, amb el que augmenta la reserva d'aigua de la terra, quedant per les plantes uns 60 l., per m2, pel que no cal regar.

La temperatura mitja es manté en 10 °C, la màxima puja fins a 15 i la mínima es queda amb 6.

S'augmenta fins a 6 hores i quart la mitjana d'hores diàries de sol.

Hi ha «normalment» 6 dies de cel clar i 5 dies tapat (entenent-se per tapat quan la nuvolositat mitja del dia tapa més de 8 dècimes de cel).

Sol haver-hi boires costeres en 3 dies i un dia de gelada.

Endevinalles

Les solucions a les endevinalles del mes passat aquí estan:

-a la primera endevinalla: LES CAMPANES

-a la segona endevinalla: LA TRONA

-a la tercera endevinalla: UN CAPELLÀ

Ara a veure si es posa en marxa tot l'enteniment i a cercar les solucions de les següents:

Tenc escot tot pessigat
i verda tenc sa ventresca
veng en temps de poca gresca
i som molt ben arribat.

Entre l'arena i el dia
i entre la mar i la maror,
a casa de tot senyor
no dinen que jo no hi sia.

Tenc enterrat lo més bo
i lo dolent surt defora;
el qui maltracta el seu cor,
mentre em maltracta, plora.

Jocs populars

A embullar fil.- Tots els jugadors fan una correguda i qui arriba el darrer serà el qui farà de «ca». Aquest es posa de cara a la paret sense mirar els altres jugadors, qui, agafats de les mans i sense amollar-se mai, s'embullen tant com poden d'acotats, d'ajaguts, d'agenollats, etc., passant cames i braços entre els braços i les cames dels altres.

Quan estan ben embullats, diuen: JA ESTA! Aleshores el «ca» uja pot mirar i, sense fer-los amollar les mans, els ha de desembullar a tots.

El primer que quedi lliure, a l'altre joc a de fer de «ca».

Refransys

- Feber curt, pitjor turc.
- Febrer el curt, si entra dolent, pitjor en surt.
- Fum i mala cara treuen sa gent de casa
- Mai ha passat febrer sense florir s'ametler.
- Si vols ceba de dobler, planta-la en gener.
- Ses visites són com un peix: abans de tes dies poden.
- Qui mal no fa, mal no pensa.
- D'es febrer, un dia a n'es sol i un altres en es braser.
- Poble petit, llengua llarga

MIPER MANACOR

Su Hipermercado favorito

OFERTAS DEL 06 AL 20 DE FEBRERO DE 1992

ALIMENTACIÓN

Café superior Unagras 250 gr.....	82.-
Leche Brick Unagras	73.-
Magdalenas Valencianas Dulce Sol	119.-
Galletas Yayitas 250 gr.	80.-
Foiegras Blanco 200 gr.	115.-
Aceitunas rellenas de anchoa Unagras 450 gr.....	72.-
Lentejas Unagras 500 gr.	70.-
Garbanzos Unagras 500 gr.....	108.-
Tomate Natural Kg. Unagras	55.-
Tomate Triturado Kg. Unagras	55.-
Aceite Betis L.....	299.-
Aceite Betis 5 L.....	1.504.-

BEBIDAS Y LICORES

Martini Rojo y Bianco	475.-
Whisky William Lawson's	999.-

CREMERIA

Yogur Yoplait natural Pack 8 u.....	177.-
Yogur Yoplait natural azucarado Pack 8 u.....	199.-

CONGELADOS

Croquetas Jamon Freisa 500 gr.....	180.-
Croquetas Bacalao Freisa 500 gr.....	180.-
Buñuelos Bacalao Freisa 400 gr.....	188.-
Calamar Nacional	890 pts/kg.
Patatas Cangrejo medianas	750 pts/kg.
Lenguado peq.....	335 pts/kg.

CHARCUTERIA

Jamón cocido Casademont.....	790 pts/kg.
Paleta Casademont	590 pts/kg.
Jamón serrano C/ Pata Molina.....	799 pts/kg.
Tulipan 250 gr.	69.-

PERFUMERIA Y LIMPIEZA

Champu Vasenol ex suave 900 ml.....	232.-
Servilletas Marpel 100 u.	64.-
Higiénico Marpel Pack 12 U.	356.-
Papel aluminio Unagras 16 M.....	99.-
Pañal Ausonia T. Gde. 30 u.....	825.-
Suavizante Vernel 2 l.....	179.-
Detergente Dash 3, 4 kg.	733.-
Detergente Dash 3, 2,200 Ultra.....	733.-

MENAJE Y BRICOLAGE

Vajilla Trianon 20 pzas.....	1.975.-
Juego baño	3.665.-
Escalera 4 peldaños.....	2.995.-
Mesa de maestro	8.995.-
Banco de trabajo.....	19.995.-
Aceite Motosierra 5l.....	995.-

TEXTIL

Leotardos Niña.....	325.-
Pantalon pitillo Sra.....	475.-
Americanas Caballero	1.995.-
Americanas Caballero	3.500.-

BAZAR

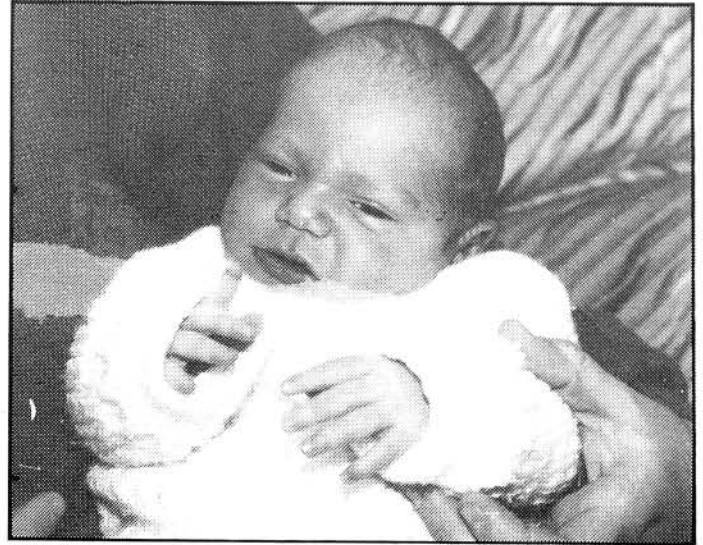
Sandwichera Philips Mod. HD-447.....	4.995.-
Cafetera Moulinez Mod. 550 P.....	2.995.-

Naixements

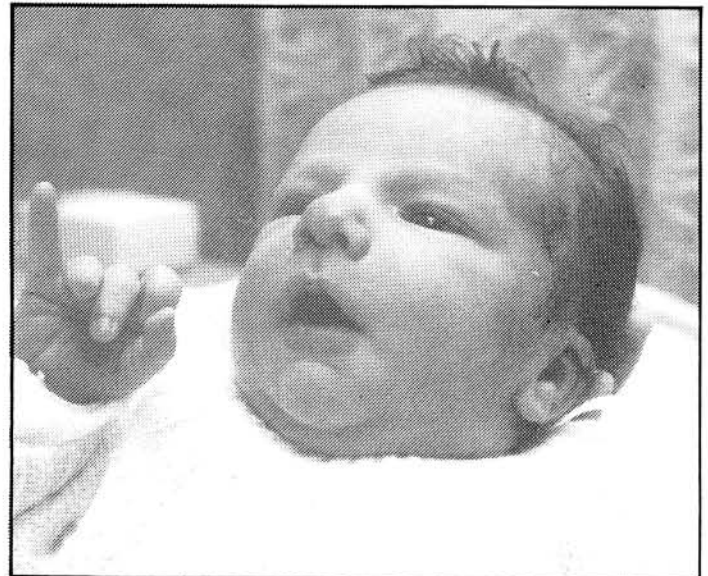
-Luis Alberto Gayà Miguel, dia 19 de desembre, fill de Joan i Maria del Rosario.

-Andreu Monserrat Gelabert, dia 29 de desembre, fill d'Andreu i Miquela.

-Ramón Garí Robles, dia 15 de gener, fill de Sebastià i Mercedes.

-Margalida Jaume Bauçà, dia 17 de gener, filla de Joan i Magdalena.

Enhorabona a tots.

Defuncions

-Joan Rosselló Artigues, morí dia 27 de novembre als 72 anys.

-Gabriel Artigues Gelabert, morí dia 31 de desembre als 61 anys.

-Llorenç Jaume Gayà, morí dia 8 de gener als 86 anys.

-Maria Riera Soler, morí dia 17 de gener als 78 anys.

-Miquel Mas Bover, morí dia 19 de gener als 89 anys.

-Monserrata Garí Sansó, morí dia 20 de gener als 76 anys.

Notícies

El passat 16 de gener tancà les portes el bar Ca Na Caia, però no és que ens hàgim quedat amb un bar menys, perquè a la nit de davant, el dia 17, els mateixos «casiners» n'inauguraren un altre, el bar Anit, al lloc on abans hi havia Cas Senyoret. L'inauguració fou un èxit, molta gent i molta sed. Esperem que la sort i el bon fer els acompanyin.

Pels temes que facin referència al repartiment d'aquesta revista vos agrairíem que vos posàssiu en contacte amb En Pere Ferriol el telèfon 56 00 53, els dies feiners de 15 a 21 hores. Gràcies.

Us volem recordar que si algú té sabates per a posar-hi tapetes o per arreglar-les, cada divendres passa un sabater que les recolleix a la següent direcció: C/ Palma, 30 (a ca na Francisca Victori).

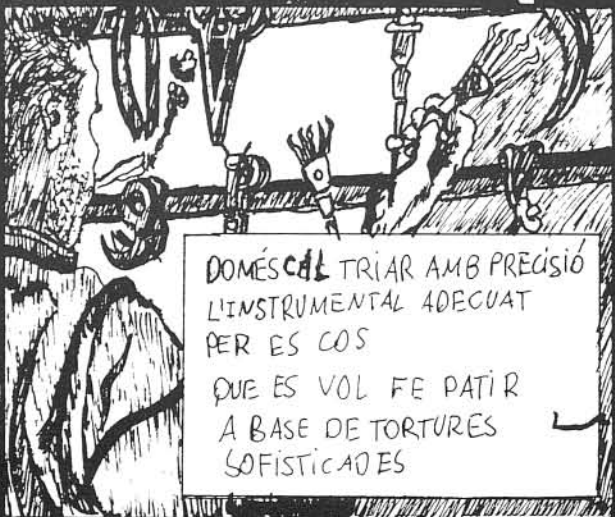
T'AVÍS QUE DINS LA SALA DEL DOLOR TENEM A UN GASSUSIÀ PREPARAT DAMUNT LA TAVLA (ELLA)

GRÀIES

MMMM... M'AGRADE ES GASSUSIANS... TENEM MOLTA DE RESISTÈNCIA

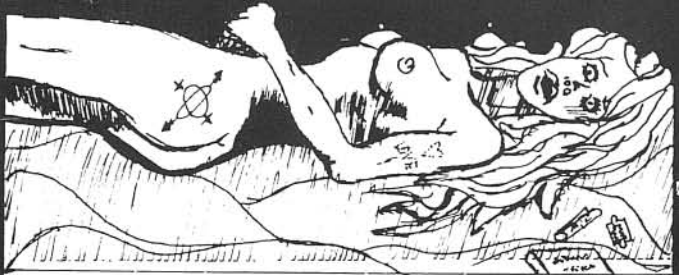

AVUI HEM SENT INSPIRAT. AQUESTA CRIATURA HO PASARÀ MALAMENT. QUALCÚ HA DE PAGAR PELS MEUS MALES DE CAP

DOMÈS CAL TRIAR AMB PRECIÓ L'INSTRUMENTAL ADECUAT PER ES COS QUE ES VOL FE PATIR A BASE DE TORTURES SOFISTICADES

PERO TAMBE M'AGRADEN ALGUNES DONES QUE PER LES MEVES NECESITATS ELLA TÉ TAMBE PRESONERES, QUE PER CERT TENI A MOLT BON GUST, ENCARA QUE ELLA SIGUI UNA MAQUINA.

*ELLA: ES REFEREIX A LA NAV

ELS TORTURADORS DE L'ESPAI, PROVIMENTS DE LA POLICIA DEL SISTEMA, VAN DESARROLLAR EL SEUS TREBALLS (COM INVESTIGACIONS AMB ELS ÈSSERS D'ALTRES PLANETES) EN AQUESTA SALA

JO ESTEIA HUMILITAT I REBAIXATA LES FEINES MÉS PÈSIMES I BAIXES, DESPRECIANT LA MEVA EXCELLENT FORMACIÓ COM A MECÀNIC DE MANUTENIMENT ESPACIAL

AUTOR ÚNIC
 666